

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

Türkiye'de küçük esnaf ve sanatkârlar, artan işletme maliyetleri, yüksek kira giderleri, finansmana erişimde yaşanan güçlükler ve yurttaşların alım gücündeki düşüş nedeniyle ciddi ekonomik sorunlarla karşı karşıyadır. Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) Eylül 2026 verilerine göre yıllık tüketici enflasyonu yüzde 29,73, yurt içi üretici fiyatlarındaki yıllık artış yüzde 27,38 olarak gerçekleşmiştir. Konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtları kapsayan tüketici fiyatları grubundaki yıllık artış yüzde 39,99'a ulaşırken tüketici güven endeksi 91,9 seviyesinde kalmıştır. Bu göstergeler, küçük işletmelerin faaliyet gösterdiği ekonomik koşulların ağırlığını ortaya koymaktadır.

Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunun (TESK) Temmuz 2026 İstatistik Raporu'na göre 2025 yılında ülke genelinde 120.423 esnaf işyeri kapanmış, 2026 yılının ilk yedi ayında ise 73.159 işyerinin kaydı silinmiştir. Haziran 2026'dan Temmuz 2026'ya esnaf ve sanatkâr sayısı 7.364, kayıtlı işyeri sayısı 5.963 azalmıştır. Bu veriler, küçük işletmelerin ekonomik varlıklarını sürdürebilmelerinin önemini göstermektedir.

Öte yandan Vergi Denetim Kurulunun 2025 Yılı Faaliyet Raporu'na göre denetlenen mükellef sayısı 2024 yılında 110.666 iken 2025 yılında 285.329'a yükselmiş, denetim oranı yüzde 2,91'den yüzde 6,72'ye çıkmıştır. Aynı yıl vergi incelemeleri sonucunda yaklaşık 101,6 milyar TL vergi tarhiyatı ve 172,6 milyar TL vergi cezası önerilmiştir. Denetim faaliyetlerinin genişleyen kapsamı, uygulamaların ölçülülüğünün ve mükellefler üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Diyarbakır Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği (DESOB) Başkanı Alican Ebedinoğlu, 13 Ekim 2026 tarihinde yaptığı açıklamada, küçük işletmelerde gerçekleştirilen hasılat tespitleri sonucunda yüksek tutarlı vergi cezaları uygulandığını belirterek 20 metrekaresel bir dükümcüye 400 bin TL ceza kesildiği yönündeki iddiayı kamuoyuyla paylaşmıştır. Söz konusu cezanın hukuki dayanağının ve hesaplama yönteminin açıklığa kavuşturulması, günlük hasılat tespitlerinde işletmelerin gerçek faaliyet koşullarının ne ölçüde gözetildiğinin incelenmesi gerekmektedir.

Vergi denetimleri, kayıt dışı ekonomiyle mücadele ve kamu gelirlerinin korunması bakımından zorunludur. Ancak Anayasa'nın 73'üncü maddesinde düzenlenen mali güce göre vergilendirme ilkesi ile hukuk devleti, hukuki güvenlik ve ölçülülük ilkeleri denetim ve yaptırım süreçlerinde

de gözetilmelidir. Vergi adaletinin sağlanması, kayıt dışı faaliyetlerle etkin mücadele edilmesini, mükelleflerin haklarının korunmasını ve küçük işletmelerin ekonomik koşullarını dikkate alan politikaların geliştirilmesini gerektirmektedir.

Bu bağlamda:

1. 2025 yılında ve 2026 yılının önerenin yanıtlandığı tarihe kadarki döneminde Türkiye genelinde ve Diyarbakır'da günlük hasılat tespiti kapsamında kaç işletmede denetim gerçekleştirilmiştir? Bu denetimlerin sektörlere ve işletme büyüklüklerine göre dağılımı nedir?
2. Söz konusu denetimler sonucunda kaç mükellef izaha davet edilmiş, kaç mükellef hakkında ilave vergi tarhiyatı yapılmış ve kaç mükellefe vergi cezası uygulanmıştır? Tarh edilen vergilerin ve kesilen cezaların toplam tutarı ne kadardır?
3. Diyarbakır'da 20 metrekarelik bir dürümcüye 400 bin TL vergi cezası kesildiği yönündeki iddia doğru mudur? Doğruysa söz konusu cezanın hukuki dayanağı, türü ve hesaplanma yöntemi nedir?
4. Günlük hasılat tespitlerinden hareketle yıllık hasılat hesaplanırken işletmelerin mevsimsel satış farklılıkları, müşteri yoğunluğu, çalışma günleri ve sektörel özellikleri hangi yöntemlerle dikkate alınmaktadır? Gerçek hasılatı yansıtmayan hesaplamaların önlenmesi amacıyla hangi güvenceler uygulanmaktadır?
5. Hasılat tespitleri sonucunda belirlenen tutarlarla işletmelerin vergilendirilebilir kazançları arasındaki ayrım nasıl gözetilmektedir? İşletmelerin kira, personel, enerji ve hammadde giderleri ile kâr marjlarının vergilendirme sürecinde doğru değerlendirilmesini sağlayan mekanizmalar nelerdir?
6. 2025 yılında ve 2026 yılının önerenin yanıtlandığı tarihe kadarki döneminde günlük hasılat tespitleriyle bağlantılı vergi ve ceza işlemlerine karşı kaç mükellef idari veya yargısal başvuru yapmıştır? Bu başvuruların kaç mükellef lehine sonuçlanmış, kaç işlem iptal edilmiş veya düzeltilmiştir? Kesilen cezaların ne kadarı kesinleşmiş ve tahsil edilmiştir?
7. Aynı dönemde Diyarbakır'da kayıt dışı faaliyet gösterdiği tespit edilen işletme sayısı kaçtır? Bu işletmeler hakkında hangi işlemler gerçekleştirilmiştir? Kayıtlı mükelleflere yönelik denetimlerle kayıt dışı faaliyetlerin tespitine yönelik denetimlerin sayısal dağılımı nedir?
8. Küçük esnaf ve sanatkârların vergi yükünün hafifletilmesi, vergilendirme süreçlerinin sadeleştirilmesi ve mali güçleriyle orantılı bir vergilendirme sisteminin geliştirilmesi amacıyla Bakanlığınızın yürüttüğü çalışmalar nelerdir? Vergi borçları ve cezaları bakımından taksitlendirme ve ödeme kolaylıklarının genişletilmesine yönelik bir düzenleme planlanmakta mıdır?
9. Küçük işletmelerin faaliyetlerini sürdürebilmesini güçleştirdiği ileri sürülen yüksek tutarlı vergi cezalarının ve günlük hasılat tespitine dayalı uygulamaların ölçülülük, hukuki güvenlik ve vergi adaleti ilkeleri çerçevesinde yeniden değerlendirilmesine yönelik bir çalışmanız bulunmakta mıdır?